

**Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка**
кафедра правознавства, соціології та політології

Затверджую
Ректор Дрогобицького державного педагогічного
університету імені Івана Франка
_____ **2012р.**

**"СОЦІОЛОГІЯ"
ПРОГРАМА**

для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “Бакалавр”
напряму підготовки “Педагогіка і методика середньої освіти” для всіх
спеціальностей, а також спеціальностей: 6.040302 Інформатика; 6.050101
Комп’ютерні науки; 6.020204 Музичне мистецтво, 6.020303 Філологія
(українська мова та література, англійська, німецька, французька, переклад),
6.020302 Історія; 6.020301 Філософія, 6.030601 Менеджмент; 6.030507
Маркетинг, 6.030502 Економічна кібернетика, 6.010202 Фізичне виховання;
6.010203 Здоров’я людини, 6.040106 Екологія, охорона навколишнього
середовища та збалансоване природокористування, 6.040102 Біологія, 6.040101
Хімія, 6.010101 Дошкільна освіта, 6.020102 Психологія, 6.010106 Соціальна
педагогіка, 6.010102 Початкова освіта, 6.030103 Практична психологія.

Дисципліна: варіативна

Програму уклали:
доц. Щудло С.А., доц. Мірчук І.Л.,

Рецензенти:
Кандидат соціологічних наук,
доцент кафедри соціології
Національного університету
«Львівська політехніка»
Савка Віктор Євгенович

Кандидат історичних наук, доцент
кафедри всесвітньої історії
Дрогобицького державного
Педагогічного університету
імені Івана Франка
Петречко Олег Михайлович

Затверджено:
на засіданні кафедри правознавства,
соціології і політології
(протокол №4 від 20 березня 2012р.)

Затверджено:
на засіданні науково-методичної ради
університету
(протокол №4 від 17 квітня 2012р.)

Затверджено:
На засіданні Вченої ради університету
(протокол №4 від 19 квітня 2012р.)

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Курс “Соціологія” входить до варіативної складової соціально-гуманітарної та економічної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня “Бакалавр”.

Мета курсу – виробити цілісне уявлення про соціологію як науку та суспільство з погляду цієї науки, сформувати у майбутніх педагогів соціальну культуру і мислення, виробити основи соціологічного підходу до осмислення суспільних явищ, навички використання соціологічних методів в освітньо-педагогічній діяльності.

Програма охоплює ключові проблеми соціологічної науки, а саме: загальні, спеціальні та галузеві теорії з соціології, основні етапи розвитку світової та вітчизняної соціологічної думки, методологію і методику конкретно-соціологічних досліджень.

Зміст програми логічно вписується у цикл соціально-гуманітарних дисциплін. Він спирається на знання історії України, психології, філософії, а також передбачає, що після курсу соціології студенти будуть вивчати політологію, правознавство, культурологію.

Виклад курсу і контроль досягнутих успіхів студентів здійснюється із застосуванням модульно-рейтингової системи: програма складається з одного модуля; модульна атестація охоплює теоретичні питання програми, вміння працювати з соціологічним інструментарієм.

Формами організації навчального процесу є лекції, семінарські заняття, науково-дослідна та самостійна робота студентів.

У робочій програмі навчальної дисципліни “Соціологія” визначаються питання, що виносяться на самостійне опрацювання, виходячи з загального обсягу годин на вивчення курсу.

2. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Соціологія як наука про суспільство.
2. Виникнення і етапи становлення соціологічної науки.
3. Організація і проведення соціологічного дослідження.
4. Суспільство як соціальна система.
5. Соціальна структура суспільства.
6. Соціологія особистості.
7. Соціологія сім'ї
8. Соціологія молоді.
9. Етносоціологія
10. Соціологія культури
11. Соціологія релігії.
12. Соціологія освіти.
13. Соціологія економіки.
14. Соціологія праці та управління.
15. Соціологія політики.
16. Соціологія громадської думки.

Орієнтовний перелік тем семінарських занять

1. Виникнення і етапи становлення соціологічної науки.
2. Організація і проведення соціологічного дослідження.
3. Суспільство як соціальна система.
4. Соціальна структура та стратифікація суспільства.
5. Особистість у системі соціальних зв'язків.
6. Соціологія сім'ї та молоді.
7. Соціологія культури і релігії.
8. Соціологія праці та управління
9. Соціологія громадської думки та електоральна соціологія.

Основні знання і вміння, які повинен набути студент після засвоєння програми модуля 1.

Студент повинен **знати**:

Поняття: соціологія, суспільство, соціальне, соціальна структура суспільства, соціальний інститут, соціальна організація, соціальна спільнота, первинна група, вторинна група, глобалізація, масова спільнота, соціальна мобільність, маргінальність, характеристики типів суспільства, види соціальних інститутів, соціологічне дослідження, етапи соціологічного дослідження, методи дослідження, соціологічний інструментарій, вибірка, репрезентативність вибірки.

Соціологічні парадигми: структурний функціоналізм, теорія конфлікту, символічний інтеракціонізм, феноменологічна соціологія, психологізм, позитивізм, соціологічний постмодернізм.

Студент повинен **вміти**:

а) **загальна компетентність:**

- вміти формулювати соціальну проблему;
- вміти у проблемі визначати соціологічний предмет дослідження;
- узагальнювати соціологічні факти;
- розглядати суспільство як цілісну систему;
- вміти аналізувати взаємозв'язок політичної, економічної, соціальної та культурної сфер;
- аналізувати особливості процесу створення соціальних інститутів;
- розглядати соціальні явища з позицій макро-соціологічних і мікросоціологічних парадигм ;

Молодіжна політика: проблеми і перспективи. Збірник матеріалів науково-практичної конференції. – Дрогобич: Вимір, 2007. – 385с.

Молодіжна політика: проблеми і перспективи. Збірник матеріалів V науково-практичної конференції. – Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім.І.Франка, 2008. – 348с.

Перепелиця М.П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект) // К.: Український інститут соціальних досліджень, Український центр політичного менеджменту, 2001. – 242 с.

Національні процеси в Україні: Історія і сучасність. Документи і матеріали. Довідник. У 2-х ч. / За ред. В.Ф. Панібудьласки. – К.: Вища школа, 1997. – Т.І- 583 с. – Т. 2 – 704 с.

Про становище молоді в Україні: (Щодо підтримки молоді сім'ї, посилення соціального захисту дітей та молоді у 2001-2006 рр.): Щоріч. доп. Президентів України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України / Т.В. Безулік, А.І. Білий, Є.І. Бородин та ін. – К.: Гопак, 2006. – 360с.

Сокурская Л. Г. Студенчество на пути к другому обществу: ценностный дискурс перехода. – Харьков: Харьковский национальный университет имени В.Н.Каразина, 2006. – 576 с.

Скотна Н. Особа в розколотій цивілізації: освіта, світогляд, дії. – Львів: Укр. технології, 2005. – 384с.

Стігліц Дж. Глобалізація та її тягар / Пер. з англ. А. Іщенко. – К.: КМ Академія, 2003. – 252с.

Тоффлер Е. Третя хвиля: Пер. з англ. – К. Всесвіт, 2000. – 476с.

Українське суспільство 1994-2005: Динаміка соціальних змін / за ред. В.Ворони, М.Шульги. – К. Інститут соціології НАН України, 2005. – 653 с.

Черниш Н. Соціологія: Підручник за рейтингово-модульною системою навчання.- 5-те вид.- Київ: Знання 2009. – 468 с.

Шановал М. Загальна соціологія. – 3-е вид. - К.: Укр. центр духов. культури, 1996. – 367 с.

Щудло С.А. Соціологія: Структурно-логічні схеми і таблиці. Навчально-методичний посібник – Дрогобич: Вимір, 2002. – 52с.

Якуба О.О. Соціологія: Навч. посібник для студ. – Харків: Константа, 1996. – 192с.

Додаткова:

Монографії та збірки праць

Дудар Н., Филипович Л. Нові релігійні течії: Український контекст. Огляд, документи, переклади. – К.: Наукова думка, 2000. – 132 с.

Елиштайн Дж. Б. Громадський чоловік. Приватна жінка: Жінки в соціальній і політичній думці / Пер. з англ. О. Мокровольського. – К.: Альтернативи, 2002. – 344с.

Злобіна О.Г., Тихонович В.О. Суспільна криза і життєві стратегії особистості. – К.: Стилос, 2001. – 238 с.

Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. – К.: Либідь, 1999. – 352с.

Королько В.Г. Паблік рілейшнз. Наукові основи, методика, практика. – К.: Скарби, 2001. – 400 с.

Кушерець В.І. Знання як стратегічний ресурс суспільних трансформацій. – К: Знання України. 2004с. – 248с.

Молодь України у дзеркалі соціології. — К.: Український інститут соціальних досліджень, 2001. — 210 с.

Молодіжна політика: проблеми і перспективи. Збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції. – Дрогобич: Коло, 2004. – 212с.

Молодіжна політика: проблеми і перспективи. Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. – Дрогобич: Вимір, 2005. – 550с.

Молодіжна політика: проблеми і перспективи. Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції. – Дрогобич: Вимір, 2006. – 315с.

б) компетентність, що відповідає предмету:

- проводити соціологічний аналіз актуальних соціальних проблем;
- відбирати індикатори аграрного, індустріального та інформаційного суспільств, і відповідно до них описувати еволюцію українського суспільства, суспільств пострадянського простору;
- складати програму емпіричного соціологічного дослідження;
- підібрати оптимальний метод для проведення соціологічного дослідження певної соціальної проблеми;
- формувати вибірку для проведення соціологічного дослідження, вміти визначити її обсяг, похибку;
- аналізувати та інтерпретувати соціологічну інформацію.

3. КРИТЕРІЇ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Форми і методи підсумкового контролю досягнутих успіхів студента з дисципліни визначаються у візитці, яка затверджується на засіданні кафедри і підписується лектором та завідувачем кафедри.

Оцінювання досягнутих успіхів за семестр переводиться у системі оцінювання університету, після чого переводиться у національну шкалу оцінювання та шкалу ECTS відповідно до таблиці:

Шкала оцінювання ECTS

Шкала оцінювання університету	Національна шкала оцінювання	Оцінка з заліку	Шкала ECTS		
			Сумарна модульна оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	Визначення
88-100	відмінно	зараховано	94-100	A	Відмінно - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок
71-87	добре		87-93	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками
50-70	задовільно		70-86	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок
			63-69	D	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків
			50-62	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії
0-49	незадовільно	незараховано	40-49	FX	Незадовільно – потрібно працювати, перед тим як отримати залік
			0-39	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота

Основи соціології. Навчально-методичний комплекс для студентів заочної форми навчання./ Укл. Щудло С.А., Романів Т.М., Мірчук І.Л. – Дрогобич: ДДПУ, 2005. – 138 с.

Павліченко П., Литвиненко Д. Соціологія: Навчальний посібник для студентів. – К.: Лібра, 2000. – 255с.

Піча В. Соціологія: Загальний курс: Навчальний посібник для студ. вузів. - К.: Каравела, 2000. – 248 с.

Попова И.М. Социология: Введение в специальность. – К.: Тандем, 1998. – 287 с.

Прибиткова І.М. Основи демографії. – К.: АртЕк, 1995. – 256 с.

Практикум з соціології : Навчальний посібник для студ. вузів / За ред. В.М. Пічі. – Львів: Новий світ. – 2004. – 368 с.

Примуш М.В. Загальна соціологія: Навчальний посібник для студ. вузів. – К.: Професіонал, 2004. – 592с.

Ручка А.О., Танчер В.В. Курс історії теоретичної соціології. – К.: Наукова думка, 1995. – 223с.

Соціологія. Курс лекцій. Навч. посібник. / За ред. Щудло С.А., Романіва Т.М., Мірчук І.Л. – Дрогобич: Вимір, 2007. – 283 с.

Соціологія: Навч. посібник./ Ред. Герасимчук А., Палеха Ю., ШиянО. _ 3-є вид.. випр. й доп. – К.: Вид-во Європ. у-ту, 2004. - 246 с.

Соціологія: Навч.-метод. комплекс. / Ред. Щудло С.А., Мірчук І.Л. – Дрогобич: Вимір, 2010. – 156с.

Соціологія: Підручник. / За ред. Городяненка В.Г. – 3-є вид., доп. і перер. - К.: “Академія”, 2006. – 544с.

Соціологія: Підручник / За ред. **Пічі В.** – 2-е вид., стереот. - Львів: Новий Світ, 2005.-280с.

Соціологія: Терміни, поняття, персоналії. Навч. словник-довідник / За ред. Піча В.М. – К.: Каравела; Львів: «Новий світ-2000», 2002. – 480 с.

Соціологічна думка України: Навчальний посібник. / За ред. Захарченко М.В. та ін. – К.: “Заповіт”, 1996. – 424с.

Спеціальні та галузеві соціології: Навч. посібн. для студ. вузів / В.Є.Пилипенко, О.І. Вишняк та ін.; За ред. В.Є. Пилипенка. – Л.: Каравела, 2003. – 304с.

Структура політики як соціального інституту та її функції. Взаємозв'язок політики з культурою та економікою.

Соціологічні дослідження політичних процесів в сучасній Україні. Політична соціалізація особистості.

Електоральна соціологія. Соціологічні дослідження у виборчих кампаніях.

Тема 16. СОЦІОЛОГІЯ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ

Соціологія громадської думки як спеціальна соціологічна теорія. Громадська думка як об'єкт соціологічного аналізу. Центри дослідження громадської думки.

Громадська думка як феномен суспільної свідомості. Структура та функції громадської думки. Горизонтальний та вертикальний виміри громадської думки. Канали висловлювання громадської думки.

Особливості реалізації громадської думки в сучасному українському суспільстві. Роль громадської думки в політичному, економічному та соціальному житті українського суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

Підручники та навчальні посібники

Арбеніна В. Етносоціологія. Навчально-методичний посібник – Вид. 2-е, доп. – Харків: Вид-во ХНУ ім. В. Каразіна, 2007. – 316с.

Гіденс Е. Соціологія. Пер. з англ. – К: Основи, 1999. – 726 с.

Дворецька Г.В. Соціологія праці: Навчальний посібник. – К.: Вид-во КНЕУ, 2001. – 244 с.

Захарченко М.В., Погорілий О. Історія соціології (від античності до початку XX ст.): Навчальний посібник для студ. вузів. – К.: Либідь, 1993. – 36.

Лукашевич В. М. Глобалистика: Учебн. Пособие для студ вузов. – Львов: Новий Світ-2000. 2004. – 392с.

Лукашевич М.П., Туленков М.В. Соціологія: Загальний курс. – 2-е вид. – К.: Каравела. 2006. – 408с.

2.ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. СОЦІОЛОГІЯ ЯК НАУКА ПРО СУСПІЛЬСТВО

Соціологія як наука про суспільство, соціальні спільності і соціальні процеси, механізми їх функціонування і розвитку. Мета і завдання курсу "Соціологія", його роль і значення в гуманітарній підготовці фахівців, у пізнанні та управлінні соціальними процесами.

Предмет і об'єкт пізнання соціології. Предметне поле соціології доби глобалізації. Поняття "соціального" у структурі соціологічного знання. Методи пізнання суспільних явищ. Соціологічні закони і категорії.

Структура соціології. Загальносоціологічні теорії, спеціальні та галузеві соціологічні теорії, прикладна соціологія: процеси їх взаємодії та диференціації. Соціологічні дослідження як інструмент пізнання соціальної реальності. Співвідношення теоретичного і емпіричного рівнів соціологічного дослідження.

Суть і зміст функцій соціології. Методологічна, пізнавальна, описова, прогностична, загальнокультурна, управлінська, інженерна та інші функції соціології.

Значення соціології у підготовці молодих фахівців різного профілю у системі вищої освіти. Місце соціології у системі наук. Зростання ролі соціології в сучасних умовах, її значення у процесах у державо- і націєтворення в Україні.

Тема 2. ВИНИКНЕННЯ І ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОЇ НАУКИ

Соціальні і теоретико-методологічні передумови виникнення науки соціології. Об'єктивна необхідність створення соціології як самостійної наукової дисципліни.

Зародження наукової соціологічної думки. О.Конт як засновник соціології. Основні ідеї, методи і завдання соціології як позитивної науки.

Виникнення і розвиток натуралістичного напрямку в соціології XIX ст. Г.Спенсер як продовжувач позитивістської

лінії у соціології. Органістична школа. Соціальний дарвінізм. Расовоантропологічна школа. Географічний напрямок та геополітична соціологія.

Психологічний напрям у соціології на рубежі XIX.-XX століть. Психологія народів (В.Вундт), психологія натовпу (Г.Лебон), психологія наслідування (Г.Тард), інстинктивізм (У.Мак-Дугалл) та їхні специфічні риси.

Класична соціологія. Соціологізм Е.Дюркгейма. Соціальна солідарність та аномія. Макс Вебер і теорія соціальної дії. Соціологія політики. Німецька формальна соціологія. Соціологічне вчення Г.Зіммеля. Соціологія Ф.Тьонніса та його вчення про спільноти та спілки.

Соціологія XX – поч. XXI століття. основні напрямки, течії. Структурний функціоналізм. Соціальна система та її елементи. Соціологія конфлікту. Конфлікт як органічний внутрішній стан соціальної системи. Символічний інтеракціонізм. Поняття соціальної взаємодії. Психоаналітичні теорії. Феноменологічна соціологія. Теорія соціального обміну. Інтегральна соціологія П.Сорокіна. Перспективи розвитку соціології в добу глобалізації (Е.Гідденс).

Розвиток соціологічної науки в Україні. Вітчизняна протосоціологія. Характерні риси розвитку української соціології кінця XIX – початку XX ст. Соціологічні аспекти праць українських філософів, істориків, економістів, правників. Політична соціологія М.Драгоманова і його послідовників. Генетична соціологія М.Грушевського. Соціологічні концепції Б.Кістяковського, В.Липинського. Загальна соціологія М.Шаповала. Соціологія радянського періоду та її криза. Соціологічні дослідження українських учених в еміграції. Основні напрями розвитку соціології у сучасній Україні.

Тема 3. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Соціологічні дослідження: сутність, види. Етапи соціологічного дослідження. Розробка програми соціологічного дослідження: методологічний і методичний компоненти. Визначення мети і завдань, об'єкта і предмета соціологічного

Система освіти України: соціологічний аналіз. Основні компоненти системи освіти.

Напрямки реформування системи освіти України. Проблеми інтеграції системи освіти України в європейський освітній простір.

Тема 13. СОЦІОЛОГІЯ ЕКОНОМІКИ

Основні етапи розвитку соціологічного знання про економічну сферу. Предмет економічної соціології.

Економіка як соціальний інститут, її структура та функції. Економічна свідомість, економічна культура, економічна поведінка як об'єкти соціологічного аналізу. Взаємозв'язок економіки та соціології.

Стан розвитку економіки України та його вплив на свідомість і поведінку громадян. Економічна криза.

Економіка в добу глобалізації. Постіндустріальні характеристики економічної сфери.

Тема 14. СОЦІОЛОГІЯ ПРАЦІ ТА УПРАВЛІННЯ

Предмет соціології праці й управління та його складові. Основні напрямки досліджень соціології праці та управління. Етапи становлення соціології праці та управління.

Основні поняття та категорії соціології праці, її функції. Мотиваційні аспекти праці. Концепція службової кар'єри людини в соціології праці.

Трудові конфлікти: моделі аналіз, вирішення.

Соціологія управління як спеціальна соціологічна теорія. Функції управління. Поняття менеджменту.

Соціологічне дослідження проблем зайнятості і безробіття в сучасній Україні.

Тема 15. СОЦІОЛОГІЯ ПОЛІТИКИ

Поняття і категорії соціології політики. Специфіка соціологічного дослідження політичної сфери суспільства. Об'єкт і предмет соціології політики.

Поняття "етнос" та "нація" у соціології. Методологічні підходи до вивчення етнічних спільнот. Види етнічних спільнот та їх основні ознаки. Політична та етнічні концепції нації.

Типи етнонаціональних взаємодій та міжнаціональні конфлікти. Специфіка етнонаціональних процесів в Україні. Етнічна ідентифікація.

Тема 10. СОЦІОЛОГІЯ КУЛЬТУРИ

Поняття культури та особливості її дослідження в соціології. Специфіка соціологічного аналізу культури як соціальної системи.

Внутрішня структура культури та її форми. Категорії соціології культури: цінності, норми, соціокультурні взірці поведінки.

Структура і функції соціальних інститутів культури та їх вплив на суспільний розвиток.

Специфіка соціокультурної ситуації в сучасній Україні. Соціологічні дослідження національно-культурних процесів в Україні.

Тема 11. СОЦІОЛОГІЯ РЕЛІГІЇ

Специфіка соціологічного підходу до вивчення релігії. Соціальна сутність і природа релігії. Релігія як соціальний інститут, її генеза, місце і роль у суспільстві. Функції релігії.

Структурні компоненти релігії: релігійна свідомість, релігійна діяльність і релігійні організації як об'єкти соціологічного дослідження.

Сучасна релігійна ситуація в українському суспільстві. Соціологічні проблеми міжконфесійних відносин в Україні.

Тема 12. СОЦІОЛОГІЯ ОСВІТИ

Соціологія освіти як спеціальна соціологічна теорія. Предметно-об'єктна сфера соціології освіти. Становлення соціологічного знання про освітню сферу. Освіта як соціальний інститут, її функції. Проблеми взаємодії освіти та суспільства. Криза освіти. Проблема «функціональної неосвіченості».

дослідження. Соціологічна гіпотеза та її наукова обґрунтованість. Інтерпретація та операціоналізація понять.

Вибірка у соціологічному дослідженні. Правила розрахунку та обґрунтування вибірки, її типи. Надійність соціологічної інформації, засоби її забезпечення. Репрезентативність вибірки.

Поняття методу у соціології, його функції. Загальна характеристика методів збирання первинної соціологічної інформації. Опитування в соціологічному дослідженні. Основні види опитування. Інструментарій опитування. Вимоги до конструювання анкети. Види питань.

Спостереження у соціології та його особливості, види спостережень. Поняття, загальна характеристика і зв'язок з іншими методами соціологічного дослідження.

Аналіз документів як метод соціологічного дослідження. Контент-аналіз. Класифікація документів.

Експеримент у соціології, його суть і особливості. Класифікація соціологічних експериментів і основні вимоги до їх організації.

Експертна оцінка та соціометрія як види опитування.

Якісні методи опитування. Фокус-групові дискусії.

Обробка та аналіз соціологічної інформації. Основні комп'ютерні програми обробки первинної соціологічної інформації.

Процедура інтерпретації соціологічної інформації. Оформлення результатів соціологічного дослідження. Науковий звіт за результатами соціологічного дослідження, його структура і зміст. Форми реалізації результатів соціологічного дослідження.

Тема 4. СУСПІЛЬСТВО ЯК СОЦІАЛЬНА СИСТЕМА

Системний підхід до суспільства в соціології. Внутрішня будова суспільства. Визначення та основні ознаки суспільства. Історичні типи. Суспільство в марксистській соціології. Формацийний підхід. Теорія індустріального та постіндустріального суспільства. Цивілізаційний підхід.

Соціальні спільноти і групи: сутність, види та механізм їх функціонування. Соціальні відносини.

Соціальні інститути як елементи суспільства. Типи та функції соціальних інститутів. Соціальні організації.

Соціальні зміни та соціальні процеси. Проблема стабільності і розвитку суспільства. Еволюція та революція. Глобалізація та регіоналізація як основні тенденції розвитку соціуму: їх прояви у сучасному світі та Україні.

Тема 5. СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА СУСПІЛЬСТВА

Поняття соціальної структури суспільства. та її основні елементи. Соціально-демографічна. соціально-професійна, соціально-етнічна, соціально-територіальна та соціально-класова підструктури.

Поняття соціальної стратифікації. Методологічні підходи до аналізу соціальної стратифікації. Історичні типи соціальної стратифікації. Закрита та відкрита стратифікаційні системи. Класова стратифікація. Критерії виділення класу. Стратифікаційна теорія М.Вебера та П.Сорокіна.

Динамічність соціальної структури. Соціальна мобільність як форма соціального відтворення. Види соціальної мобільності. Міграції як вид соціальної мобільності. Маргіналізація суспільства.

Стратифікаційні процеси у пострадянському просторі. Становлення нового типу соціальної структури в Україні. Середній клас в Україні. Поляризація українського суспільства.

Тема 6. СОЦІОЛОГІЯ ОСОБИСТОСТІ

Предмет дослідження соціології особистості. Ключові поняття і категорії соціології особистості: людина, індивід, індивідуальність, особистість. Філософсько-соціологічні уявлення про особистість.

Статусно-рольова структура особистості. Поняття соціального статусу. Види статусів. Статусний набір особистості. Соціальна роль. Рольова теорія особистості.

Соціальна діяльність і поведінка особи: потреби, інтереси, мотиви, ціннісні орієнтації. Девіантна поведінка, її причини, прояви та можливості регуляції.

Процес соціалізації особистості сутність, етапи, агенти. Соціальна типологія особистості. Проблеми соціалізації, соціальної адаптації та інтеріоризації особистості в сучасному суспільстві. Особистість в добу глобальних трансформацій.

Тема 7. СОЦІОЛОГІЯ СІМ'Ї

Поняття соціології сім'ї. Сім'я та шлюб як об'єкти соціологічного аналізу. Сім'я як мала соціальна група і соціальний інститут. Структура сім'ї. Форми сім'ї та різновиди шлюбу. Соціальні та індивідуальні функції сім'ї.

Тенденції розвитку сучасної сім'ї: світовий та вітчизняний досвід. Сучасна сім'я в Україні: стан. тенденції розвитку, перспективи.

Гендерна соціологія. Поняття гендеру. Проблеми гендерних відносин в сучасному суспільстві. Концепції фемінізму.

Тема 8. СОЦІОЛОГІЯ МОЛОДІ

Соціологія молоді як спеціальна соціологічна теорія. Основні поняття і категорії соціології молоді.

Молодь у соціальній структурі суспільства. Вікові ознаки молоді. Характеристики молоді, її особливості та специфічні риси. Молодіжні проблеми.

Самовизначення молоді та його різновиди: соціальне, професійне, політичне, економічне.

Молодь і сфера культури. Вільний час як простір для реалізації інтересів молоді. Молодіжна субкультура: види та прояви.

Державна молодіжна політика в Україні.

Тема 9. ЕТНОСОЦІОЛОГІЯ

Науковий статус етносоціології та її предметне поле. Зародження та розвиток етносоціології у світовій та вітчизняній соціологічній думці.